

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПІСКА

Міністерство освіти і науки України

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

УХВАЛЕНО

Рішення Вченої ради
ЧНУ імені Петра Могили
від 01 листопада 2016 р.
№ 11

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ ім. Петра Могили
д.т.н., професор Л.П. Клименко
«01 листопада» 2016 р.

ПРОГРАМА

вступних фахових випробувань з англійської мови на навчання
за третім освітньо-науковим рівнем «доктор філософії»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія»

Аудіювання:	<ul style="list-style-type: none">- розуміти запитання екзаменаторів;- розуміти короткі висловлення й коментарі екзаменаторів;- розуміти основний зміст і деталі аудіотекстів;- розуміти нормативне усне мовлення, живе або в запису, як на близькі, так і на незнайомі теми, які звичайно зустрічаються в особистому суспільному, академічному або професійному житті (Інше надзвичайний фонетичний, неадекватна структура висловлення, невизначені називання ідентифікують на впливає на здатність розуміти чути.);- розуміти позхвалено розмову носіїв мови;- розуміти основне з лекцій, репортажів і доповідей та інших форм академічної/професійної презентації, які звичайно і лінгвістично складні;- розуміти повідомлення з оголошення на конкретні та
-------------	--

Миколаїв – 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності 035 «Філологія» має комплексний характер. Вступники зобов'язані продемонструвати достатній для навчання за відповідним ОНП рівень володіння знаннями з загального мовознавства та історії лінгвістичних учень, теорії й методології літератури, а також перекладознавства.

Мета вступного іспиту зі спеціальності 035 «Філологія» – перевірити обсяг і рівень філологічних знань, необхідних для успішного навчання за освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії».

Перевірка обсягу й рівня знань під час іспиту відбувається шляхом індивідуальної бесіди за питаннями білета, складеними в рамках трьох розділів програми зі спеціальності (див.далі). Іспит передбачає також перевірку мовної компетенції.

Підготовка до іспиту передбачає написання реферату обсягом 20 сторінок комп'ютерного набору 14-м кеглем через 1,5 інтервали в межах обраної спеціалізації й теми майбутньої дисертації.

Розділ 1. Загальне мовознавство та історія лінгвістичних вчень

Загальне мовознавство як наука про узагальнення конкретних лінгвістик. Проблеми сутності мови, її функції, структура, типологія, розвиток. Природа мови, її організація, відношення мови до позамовних явищ. Визначення мови з точки зору функції, будови (механізму), існування, з точки зору семіотичної. Системність як найважливіша характеристика мови. Поняття мова і мовлення в історичному ракурсі. Теоретичне обґрунтування понять мова, мовлення (у зіставному аспекті) і мовленнєва діяльність у працях В. Гумбольдта, Ф. де Соссюра й Л. В. Щерби, О.М. Леонтьєва. Різноманітність мовної концептуалізації як сукупності прийомів семантичного подання плану змісту лексичних одиниць в різних культурах. Ментальність і менталітет. Перші праці з ІЛВ. Основні аспекти досліджень. Парадигматичний та епістемологічний аспекти дослідження в ІЛВ. Міжнародні журнали з історіографії лінгвістики.

Методологія мовознавства. Основні етапи розвитку світової лінгвістичної думки, теоретичні ідеї, принципи, методи аналізу мовних явищ. Історіографія загального мовознавства.

Питання:

1. Структура та система мови. Характеристика елементів (одиниць) структури та характеру відношень у системі.
2. Поняття граматичного значення і граматична форми в теоретичному мовознавстві; способи вираження граматичних значень; граматичні категорії.
3. Теоретичне обґрунтування понять мова, мовлення і мовленнєва діяльність.
4. Функціоналізм як напрям (об'єкт та концепція й теоретична база функціоналізму). Перші функціональні дослідження на Заході та у вітчизняному мовознавстві.
5. Національно-мовна картина світу в лексичній семантиці. Основні поняття.
6. Соціальна диференціація мови. Основні поняття соціолінгвістики (*мовна спільнота, мовна ситуація, соціально-комунікативна система, соціолект, мовний код, перемикання кодів, мовна норма, мовне спілкування, мовна поведінка, мовленнєвий акт, мовний контакт, змішання мов, мова-посередник, соціальна структура суспільства, соціальний статус, соціальна роль, соціальний фактор*).
7. Американська (дескриптивна) лінгвістика. Методика лінгвістичного аналізу з опорою на форми мовних одиниць та їх розподіл у мовленні, тексті: процедури польової лінгвістики, дистрибутивний аналіз і трансформаційний метод, аналіз за безпосередніми складниками, моделювання.

8. В. Гумбольдт про мету, завдання і принципи лінгвістичних досліджень. Теоретико-методологічні засади лінгвістичної концепції В. фон Гумбольдта. Антиномії мови.
9. Історія лінгвістичних вчень (ЛВ) як напрям досліджень, присвячений розвитку знань про мову. Об'єкт і предмет ЛВ, основні завдання.
10. Найдавніші лінгвістичні традиції (загальний огляд, хронологічне зіставлення, основні ознаки).
11. Зміст і структура граматики Паніні.
12. Філософські граматики як новий етап розвитку західноєвропейської лінгвістики (XII – XIII ст.) .
13. Принципи, теоретичні засади, завдання „Граматики Пор-Рояля”.
14. Європейська лінгвістична традиція. «Модизм» як напрям дослідження. Історія формування напрямку.
15. Молодограматики та їх роль в історичному мовознавстві. Молодограматизм як напрям; теоретичні засади; поняття мовного закону; поняття історизму.

Розділ 2. Теорія й методологія літератури

Мистецтво як форма діяльності. «Естетичні» і «позаестетичні» підходи щодо його визначення. Співвідношення понять «естетичне» і «етичне» (естетичне крізь призму аксіології). Невіддільність історії мистецтва від історії культури народів. Література серед інших видів мистецтв. Проблема художнього образу. Слово і знак. Простір і час у літературі. Література й інші види мистецтва. Література і засоби масової комунікації. Літературний твір. Текст. Дискурс. Автор і читач художнього твору. Образ і персонаж. Основи теоретичної поетики. Художньо-літературне мовлення. Школи й напрями літературознавства XX – початку XXI століття.

Питання:

1. Мистецтво: суть і функції. Художній образ як форма естетичного мислення: генеза, структура, типології, функції.
2. Специфіка словесного образу. Умовність у художньому творі. Її види (первинна і вторинна). Засоби реалізації умовності в літературно-художньому творі.

3. Літературний твір як комунікативна цілісність: загальні принципи і рівні його організації. Співвідношення понять літературний твір і текст.
4. Категорія автора літературно-художнього твору в концепціях В.Виноградова, М.Бахтіна, Р.Барта, М.Гайдеггера). співвідношення понять автор і наратор. Характеристика типів нараторів за Ж.Женетом.
5. Персонаж у системі літературно-художнього твору: типи і засоби реалізації.
6. Адресат (система адресатів) літературного твору. Читач реальний і літературний, експліцитний і імпліцитний. Категорія читача в літературознавстві.
7. Художньо-мовленнєва організація художнього твору: специфіка і функції художньої мови. Мова епічного, ліричного, драматичного твору. Явище «двоголосового» (М.Бахтін) слова.
8. Вірш і проза як основні типи організації художнього мовлення. Специфіка віршово-поетичного тексту (ідеї М.Гаспарова, Ю.Лотмана, Ю.Тинянова).
9. Поділ літератури на роди і жанри. Основні генетичні поняття й теорії.
10. Чинники розвитку літературного процесу. Періодизація літератури. Основні етапи розвитку світової літератури (С.Аверинцев).
11. Психологія у літературознавстві. Основні ідеї психологізації З.Фрейда і К.Г.Юнга. Психологія і екзистенціалізм, психологія і структуралізм.
12. Принципи марксистської критики. Монополія марксистського літературознавства в радянський період. Поняття соцреалізму та його критика. Марксизм на сучасному етапі розвитку літературознавства.
13. Формальна школа в літературознавстві: принципи й здобутки. Формалізм в українському літературознавстві.
14. Структуралізм і літературознавство.
15. Постмодернізм і постколоніалізм, їхній вплив на літературознавство.

Розділ 3. Перекладознавство

Сучасне перекладознавство як форма діяльності. Виокремлення його основних аспектів та методів. Уявлення процесу перекладу в узагальненому вигляді. Лінгвістичні та екстралінгвістичні чинники, які лежать в основі процесу перекладу. Узагальнення та опис методів подолання перекладацьких труднощів. Спеціальна теорія перекладу. Транслятологія тексту (Теорія перекладу, зорієнтована на текст). Теорія процесу перекладу (Процесуальна транслятологія). Теорія окремих видів перекладу. Наукова практика перекладу. Прикладне перекладознавство. Гуманітарне розуміння перекладу. Історія перекладу. Дидактика перекладу.

Питання:

1. Загальна теорія перекладу.

2. Принципи адекватного перекладу.
3. Типи усного та письмового перекладу.
4. Головні моделі сучасного перекладу.
5. Особливості концептуального перекладу.
6. Перекладацькі інформаційні технології.
7. Перекладознавчий аналіз оригіналу
8. Лінгвістичне перекладознавство.
9. Історія європейського перекладу.
10. Індивідуальний стиль перекладача.
11. Трансформації при перекладі.
12. Переклад функціональних стилів.
13. Адекватні засоби перекладу.
14. Періодизація історії перекладу.
15. Головні тенденції в історії перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

I.

Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2008. – 288 с.

Лингвистический энциклопедический словарь. / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М.: БРЭ, 2002.- 684с.

Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвістичних учень: Підручник. – К.: видавничий центр «Академія», 2008. – 230 с.

Сосюр Фердінан де. Курс загальної лінгвістики / Пер. Андрій Корнійчук, Костянтин Тищенко. Ред. Ніна Клименко. – К.: Основи, 1998. – 324 с.

II.

Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001.

Іванишин В.П. Нариси з теорії літератури: навч. посібник. –К., 2010.

Наєнко М. Українське літературознавство: Школи, напрями, тенденції. –К., 1997.

Уэллек Р., Уоррен О. Теория литературы. – М., 1976.

Хализев В. Теория литературы. – М., 2002.

Теория литературы : в 2 т. / под ред. Н.Д. Тмарченко. – М., 2004.

Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. –К.,1998.

Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. /за ред. М. Зубрицької. –Львів,1996.

Вступ до літературознавства: хрестоматія / упоряд. Бернадська Н. І. – К.,1995.

Літературознавча енциклопедія: у 2 т. Автор-укладач Ковалів Ю. І. – К.,2007.

Западное литературоведение XX века. Энциклопедия. – М., 2004.

Літературознавчий словник-довідник. – К.,1997.

Литературный энциклопедический словарь / под ред. Кожевникова В.М., Николаева П.А. – М.,1987.

Лексикон загального і порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 634 с.

Тамарченко Н.Д. Теоретическая поэтика. Введение в курс : уч. пособие. – М., 2006.

Теоретическая поэтика: понятия и определения. Хрестоматия / автор-составитель Н. Д. Тамарченко. – М., 2001.

III.

Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. (укр./англ.): Навчальний посібник для ВНЗ. – Нова книга, 2003. – 608 с.

Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2004. – 576 с.

Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця. «Нова Книга», 2003 – 448 с.

Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навч. посіб. — К.: Юніверс, 2002. – 280 с.

Максімов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006. – 157 с.

Цемахман А. Учебный курс «Информационные технологии в переводе» / А. Цемахман // «Мир перевода», № 1, 2006.

Єлісеєва С. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Інформаційні технології в перекладі» для студентів-перекладачів / С. В. Єлісеєва. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 185. – 140 с. – (Методична серія).

Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посібник. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. – 240 с.

Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации. – М.: Едиториал УРСС, 2005. – 160 с.

Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.

Нестеренко Н., Лисенко К. A Course in Interpreting and Translation. – Вінниця: НОВА КНИГА. – 248 с.

Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. – М.: Этс, 2002. – 424 с.

Черноватий Л. М., Карабан В.І., Іванко Ю.П. Переклад англійської юридичної літератури. – Вінниця: Поділля, 2002. – 448 с.

Алимов В. В. Художественный перевод: практический курс перевода. – М.: Издательский центр «Академия», 2010. – 256 с.

Нестеренко Н., Лисенко К. A Course in Interpreting and Translation: посібник для студ. та викладачів вищих навч. закл. – Вінниця : Нова книга, 2006.